

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М.І. ПИРОГОВА**

Кафедра філософії та суспільних наук

**ФІЛОСОФІЯ
В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ
ТА
СОЦІАЛЬНО - ПОЛІТИЧНОМУ
ДИСКУРСАХ**

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВИСТУПІВ

**ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО - ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

19 листопада 2020 року

ВІННИЦЯ 2020

УДК 101:808.5

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

**академік Національної академії медичних наук України,
ректор Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова,
доктор медичних наук, професор, професор кафедри нормальної фізіології
Мороз Василь Максимович**

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

**проректор з наукової роботи
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова,
доктор медичних наук, професор, професор кафедри нормальної фізіології
Власенко Олег Володимирович**

**професор кафедри філософії та суспільних наук
Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова,
доктор філософських наук, професор
Вергелес Костянтин Миколайович**

Редакційна колегія:

Черкасов Святослав Васильович доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

Харьковщенко Євген Анатолійович доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Попов Володимир Юрійович доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Донецького національного університету ім. В. Стуса

Куліш Павло Лаврентійович кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та суспільних наук Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова (ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР)

Мельник Віктор Мирославович, кандидат політичних наук викладач кафедри політології філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах Матеріали доповідей та виступів всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 19 листопада 2020 року Вінниця. Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020.– 204 с.

ISBN 978-617-7721-38-2

Збірник містить матеріали доповідей та виступів учасників всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «**Філософія в сучасному науковому та соціально-політичному дискурсах**», яка відбулась в Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова 19 листопада 2020 року з нагоди святкування Міжнародного дня філософії. У поданих матеріалах висвітлюється широке коло актуальних проблем розвитку філософських дисциплін від минулих часів до сучасних. Збірник адресовано науковцям, вищої та середньої освіти, аспірантам, магістрантам, пошукувачам, студентам та усім хто цікавиться філософією й гуманітарними дисциплінами.

Матеріали подані в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен, посилань, грамотність, літературний стиль та інших відомостей. Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали. Рукописи не повертаються. Організатори конференції та члени редколегії не завжди поділяють думки учасників (авторів).

Рекомендовано до друку Вченою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова (протокол № 5 від 26. листопада 2020р.)

УДК. 101:808.5

ISBN 978-617-7721-38-2

ЗМІСТ

1.	Власенко О.В., Вергелес К.М., Куліш П.Л., Драчук О.П., ПОНЯТТЯ АВТОР, АВТОРСТВО, ПЛАГІАТ: ЗНАЧЕННЯ ТА СМИСЛИ В КОНТЕКСТІ НАУКОВОЇ ЕТИКИ І ПРАВА.....	6
2.	Андрійченко Д.В., КОНЦЕПЦІЯ ВСЕОСЯЖНОЇ ОБОРОНИ І ЇЇ РОЛЬ У ЗМІЦНЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СІНГАПУРІ.....	11
3.	Беднарчик Т.Р., Беднарчик М.В. ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МЕДИЦИНИ У ПОГЛЯДАХ А. ШВЕЙЦЕРА.....	15
4.	Бобело В.С. КАТЕГОРІЇ «НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ» ТА «НАЦІОНАЛЬНА ПАМ'ЯТЬ» У СУЧАСНОМУ ВІТЧИЗНЯНОМУ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ВИМІРІ.....	19
5.	Богатчук С.С. ПОЛІТИКО-ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ АРІСТОТЕЛЯ НА ДЕРЖАВУ.....	25
6.	Вергелес К.М., Вергелес Т.М., Горохова Л.В. БІОФІЛОСОФІЯ В ПРОЯВАХ СУЧАСНОЇ ТРАДИЦІЇ.....	29
7.	Вовк О.М. УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ В ПОЛІТИЦІ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ В 1917–1920 рр., ФАКТОРИ, ЩО ЗАВДАЛИ УСПІХУ.....	33
8.	Вороний Д.Р. БОРОТЬБА ЗА ПРАВА ЖІНОК В КОНТЕКСТІ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	37
9.	Вуж Т.Є., Вуж А.І. ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ПЛАТФОРМ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВНМУ, НАУКМА ТА КУК (ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА).....	39
10.	Гаврильченко Ю.П. ПРОБЛЕМЫ ИСТОРИКО-ПРАВОВОЙ ПЕРИОДИЗАЦИИ: ЭКОНОМИКО-ФИЛОСОФСКИЙ АСПЕКТ.....	50
11.	Горохова Л.В., Вестімова К.В., Вергелес Т.М. ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ: СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ.....	53
12.	Гриб В.І., Конотопенко О.П., Мельник Е.А. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОГО ДИСКУРСУ.....	59
13.	Джианг Янкай COVID-19 – КИТАЙСКИЙ ВАРИАНТ. ХРОНИКА СОБЫТИЙ: ВОЗНИКНОВЕНИЕ, ДЕЙСТВИЯ, СОЦИАЛЬНЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ (взгляд изнутри).....	65
14.	Довгань Б.В. ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	70
15.	Довнар Т.І. ЗАМЕЧАНИЯ О СУБЪЕКТАХ ПРАВА ВО ВРЕМЕНА ВЕЛИКОГО КНЯЖЕСТВА ЛИТОВСКОГО (ВКЛ).....	74
16.	Калач Д.М., Марчук І.А. МІЖКОНФЕСІЙНИЙ ДІАЛОГ ЯК СПОСІБ МИСЛЕННЯ ТА ІСНУВАННЯ.....	76
17.	Кваша К.О. РЕЛІГІЙНІ ПРАКТИКИ ЯК ФЕНОМЕН ЖИТТЄВОГО СВІТУ ОСОБИСТОСТІ	81
18.	Келлер О.Б. НЕМЦЫ-КОЛОНИСТЫ В ПОЛЬСКОМ КОРОЛЕВСТВЕ КАК НОСИТЕЛИ НОВОЙ ПРАВОВОЙ ФИЛОСОФИИ (XIV ВЕК).....	85
19.	Кириченко Ю.О. «ПОЛІТИКА МИЛОСЕРДЯ» ЮЛІЯ ЦЕЗАРЯ: АКТ ВЕЛИКОДУШНОСТІ ЧИ ПОЛІТИЧНА ГРА?.....	87
20.	Кобетяк А.Р. АДМІНІСТРУВАННЯ ТА УСТРІЙ РАННЬОХРИСТІЯНСЬКОЇ ЦЕРКВИ.....	89

21.	Колінько М.В. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР «МІЖ»: ПРОБЛЕМА БЛИЗЬКОСТІ І ДИСТАНЦІЇ.....	93
22.	Корж Г.В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ НАУКИ: ПРОБЛЕМА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОГО І ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ.....	96
23.	Корзун О.В. НАУКОВИЙ ПРОСТІР ТА НАУКОВЕ СПІВТОВАРИСТВО ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ ЧАСІВ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	101
24.	Краснощок О.В. ФІЛОСОФИ НА ПЕРШІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ.....	104
25.	Куліш П.Л., Конотопенко О.П. КЛАСИЧНА ЛОГІКА У ЗАГАЛЬНІЙ СТРУКТУРІ КУРСУ «ЛОГІКА».....	107
26.	Лациба В.П., Лациба В.В. УКРАЇНА НА КУЛЬТУРНИЙ МАПІ СВІТОВИХ ЦІННОСТЕЙ (За результатами 7-ї хвили світового дослідження цінностей 2020).....	110
27.	Левчук К.І. УЧАСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ У РОЗГОРТАННІ НЕФОРМАЛЬНОГО РУХУ В УКРАЇНІ В РОКИ «ПЕРЕБУДОВИ».....	116
28.	Луптак М., Луптакова М. К ВОПРОСУ О СОЦИАЛЬНОЙ СОЛИДАРНОСТИ И ФИЛОСОФИИ СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВОВЕДЕНИЯ.....	119
29.	Майданевич Л.О., Федотова В.В. ПРОБЛЕМА ЗГОДИ НА ВТРУЧАННЯ В СФЕРУ ЗДОРОВ'Я: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	122
30.	Макаров З.Ю. ПРОСВІТНИЦЬКА РАЦІОНАЛЬНІСТЬ І ФОРМУВАННЯ НАУК ПРО ЛЮДИНУ.....	126
31.	Мельник В.М. ПОЛІТИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ: ЩО ТА ЯКИМ ЧИНОМ ВОНА ВИВЧАЄ?.....	130
32.	Мельник Л.М., Грек І.М. РОЗКОЛ В УПЦ КП ТА УТВОРЕННЯ УАПЦ «ФОРМАЦІЇ 1993 РОКУ».....	134
33.	Михальченко Д.О. САКРАЛЬНИЙ ЗМІСТ ЮДЕЙСЬКОЇ ГАСТРОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	137
34.	Пилипенко С.П. ФІЛОСОФІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ СВИТОГЛЯДНИХ ОРІЄНТИРІВ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	140
35.	Політанська Д.В. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ АНТИПСИХІАТРИЧНОГО РУХУ.....	145
36.	Попов В.Ю. ФІЛОСОФІЯ: СМЕРТЬ ЧИ «ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ»?.....	148
37.	Поцулко О.А. ПРОБЛЕМА МОРАЛІ В РОЗУМІННІ СУТНОСТІ ЖИТТЯ І СМЕРТІ В ЕПОХУ БІОМЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	153
38.	Пустовіт С.В. ФІЛОСОФІЯ ТА МЕДИЧНИЙ ДИСКУРС: ЖИТТЄСВІТ ПАЦІЄНТА.....	157
39.	Ратушняк І.І. МІШЕЛЬ де МОНТЕНЬ (1533-1592) – НАРИС ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ БІОГРАФІЇ.....	164
40.	Риер Я.Г. К ВОПРОСУ О КЛИМАТИЧЕСКОМ ВЛИЯНИИ НА ПРОЦЕССЫ СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ ИСТОРИИ.....	166
41.	Розбицька Г.П. МАРІОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ СИНОПТИЧНИХ ЄВАНГЕЛІЙ.....	169
42.	Соколовський О.Л. СВИТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ ГНОСТИЦИЗМУ У ВИМІРІ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ.....	172

43.	Стрелкова Ю.О. КОМУНІКАТИВНА РАЦІОНАЛЬНІСТЬ ЮРГЕНА ГАБЕРМАСА	176
44.	Труфанова А.О. АБСОЛЮТИЗАЦІЯ СТАТУСУ МИСТЕЦТВА В ІНТУЇТИВІСТСЬКІЙ ФІЛОСОФІЇ А. ШОПЕНГАУЕРА.....	178
45.	Трухманова С.Л., Пилипчук В.Л. ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ПИТАННЯ ЯКОСТІ ТА РІВНЯ ЖИТТЯ.....	182
46.	Ханжи В.Б. СООТНОШЕНИЕ ДОБРА И ЗЛА В УЧЕНИЯХ ЛЕЙБНИЦА И КАНТА. РЕКОНСТРУКЦИЯ В АСПЕКТЕ ТЕМПОРАЛИЗАЦИИ.....	185
47.	Харьковщенко Є.А. РЕЛІГІЙНА (НЕ)БЕЗПЕКА В УМОВАХ КОРОНАВІРУСНОЇ ПАНДЕМІЇ В УКРАЇНІ.....	188
48.	Черкасов С.В. АКСІОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ У КЛІНІЧНІЙ МЕДИЦИНІ І ПРОБЛЕМА ЛІКАРСЬКОГО ОBOB'ЯЗКУ.....	191
49.	Ямчук П.М. НАС ОБ'ЄДНАВ ХРИСТОС (світлий спогад про світлу особистість українського християнина).....	192
	НАШІ АВТОРИ	197

6. Данилевский, Н.Я. Россия и Европа / Н.Я. Данилевский. – М. : Институт русской цивилизации, Благословение, 2011.
7. Васильев, Л.С. Эволюция общества. Типы общества и их трансформация / Л.С. Васильев. – М. : КДУ, 2011.
8. Блок, М. Апология истории или ремесло историка / М. Блок : изд. 2-е, доп. – М. : Наука, 1986.

Горохова Л. В.,
к. філос. н., доцент,
доцент кафедри філософії та політології,
Вестімова К.В.,
студентка спеціальності 053 політологія,
історичного факультету
Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна
Вергелес Т. М.,
асистент кафедри загальної гігієни та екології
Вінницький національний медичний університет
ім. М.І. Пирогова
м. Вінниця, Україна

ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ: СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ

Реформування системи державного управління в Україні триває вже не один рік, проте і досі не втрачає своєї актуальності позаяк запровадження адміністративно-територіальних змін продовжується донині. Пріоритетами державної політики в сучасних умовах стали децентралізація влади та стимулювання регіонального розвитку. Децентралізація формує зв'язки між регіонами нової якості шляхом вбудовування в систему адміністративно-територіального устрою нових одиниць – об'єднаних територіальних громад, які по-новому визначають координацію та підпорядкованість суб'єктів адміністративного устрою. Прихильники зазначених процесів констатують, що децентралізація влади має на меті не лише покращення рівня життя населення та економічний розвиток країни, а й зміцнення державності та згуртованості населення, а також наближення України до Європи.

Актуальність проблеми засвідчує значна кількість публікацій, позаяк теоретичне обґрунтування та практичні аспекти реформування місцевого самоврядування стали предметом наукових розвідок не лише вітчизняних науковців, а й закордонних експертів. Існуючі дослідження процесів децентралізації публічної влади підтверджують актуальність окресленої проблеми та необхідність постійного вивчення її аспектів. Метою нашої

розвідки є дослідження та висвітлення аспектів вітчизняного досвіду реформування місцевого самоврядування.

Аналізуючи стан впровадження реформування місцевого самоврядування співавтор законодавчої бази реформи й один із провідних українських експертів з децентралізації А.Ткачук зазначив, що «в Україні перший етап децентралізації був успішнішим, ніж у країнах Європи... Добровільне об'єднання в європейських країнах тривало 10-20 років і вони не виходили навіть на 10-15 %, і вже потім ухвалювали рішення про адміністративне об'єднання. Тобто Україна тут показала те, що не показала жодна країна Європи – ми зробили перший етап об'єднання достатньо швидко і енергійно» [1]. Аналіз результатів соціологічних досліджень дозволив з'ясувати, що не лише бажання, а й необхідність України вступити до Європейського Союзу спонукали суспільство і владу керуватися європейськими критеріями та стандартами публічного управління.

Варто зазначити, що сучасний етап децентралізації та розширення повноважень місцевої влади розпочався у 2014 році з поверненням України до конституційних засад парламентсько-президентської республіки. Нині вже маємо можливість проаналізувати проміжні результати реформи децентралізації, зокрема в частині зміни адміністративно-територіального устрою та його законодавчого закріплення. Вирішальним чинником чого слугувало усвідомлення того, що на місцях краще орієнтуються в локальних проблемах, а реформа децентралізації передбачала передачу повноважень, фінансів на їх реалізацію та відповідальності за виконання від центральної влади органам місцевого самоврядування.

Відтак перший етап реформи місцевого самоврядування, проведений за скандинавською моделлю, завершився добровільним об'єднанням більшості територіальних громад, решта – були визначені в адміністративний спосіб, відповідно до законодавчих норм. Динаміку добровільного формування ОТГ в 2015–2020 р. відображено на рис. 1. Аналіз діаграми засвідчує, що процес добровільного об'єднання територіальних громад проходив досить динамічно. Станом на 01 лютого 2020 р. 982 територіальні громади об'єднали 4487 місцевих рад (за даними урядового сайту <https://decentralization.gov.ua/gromada>).

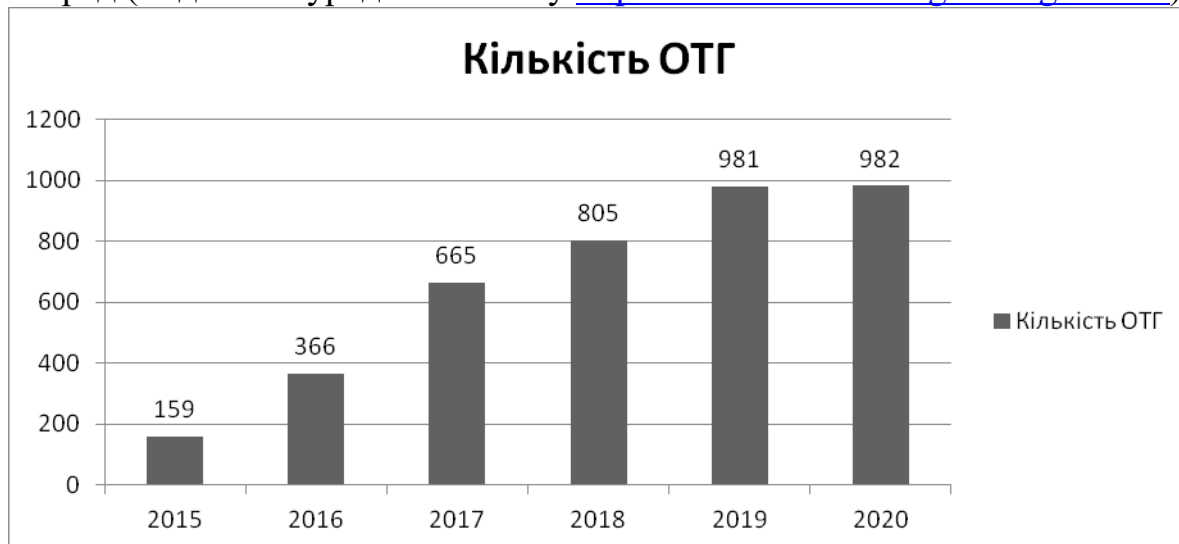

Рис. 1. Динаміка зростання чисельності ОТГ в Україні

Слід відмітити, що не зважаючи на те, що оптимальною для успішного функціонування громади в українській моделі децентралізації експерти вважають кількість жителів 10-12 тис. осіб [2, с. 69], чисельність мешканців ОТГ кожної області є різною і ніяк не корелюється з площею та населенням області [3, с. 12]. Практичний досвід засвідчує також неготовність окремих верств населення до реалізації планів щодо створення об'єднаних територіальних громад зокрема через відсутність необхідної інформації та розуміння запропонованих реформ.

Окремі проблеми на етапі об'єднання громад були також обумовлені політичними спекуляціями, супротивом представників районних та обласних адміністрацій, бізнес-інтересами, особистими амбіціями. На початку реформи в окремих областях спостерігалася протидія децентралізації з боку облдержадміністрацій. Так, наприклад, в Київській, Сумській, Одеській, Закарпатській областях фактично зупинився процес створення ОТГ, у той час, як у регіонах-лідерах вже понад половину площі було покрито об'єднаними територіальними громадами. Зокрема: Запорізька й Житомирська області – понад 60 % території, Дніпропетровська, Хмельницька, Чернігівська й Волинська – понад 50 %. Натомість у регіонах-аутсайдерах охоплення ледь сягало десятої частини: Закарпатська область – 4 %, Київська – 11 %, Харківська – 14 %, Вінницька – 16 % [2, с. 67–68].

Зважаючи на зазначені обставини, у квітні – травні 2020 року урядом затверджені оновлені перспективні плани, які повністю охоплювали території областей, а 17 липня 2020 року було прийнято Постанову Верховної Ради України № 807-ІХ «Про утворення та ліквідацію районів», відповідно до якої ліквідовано 490 старих районів, натомість утворено 136 нових районів. З яких 17 – знаходяться на тимчасово окупованих територіях: в АР Крим – усі 10 районів, в Донецькій області – 3 (Горлівський, Донецький, Кальміуський), в Луганській області – 4 (Алчевський, Довжанський, Луганський, Ровеньківський). У складі зазначених районів означено 1469 територіальних громад, 31 з яких знаходиться на тимчасово окупованих територіях в Донецькій та Луганській областях, а на території АР Крим затвердження адміністративних центрів та територій ОТГ буде виконане після деокупації.

Таким чином можемо констатувати, що реформування територіальної організації влади розпочато на субрегіональному (районному) рівні. Новий адміністративно-територіальний устрій України та його кількісну характеристику складено на основі «Атласу адміністративно-територіального устрою України. Новий районний поділ та територіальні громади» [4] й відображено в таблиці 1.

Таб. 1. Кількісна характеристика адміністративно-територіального устрою України (2020 р.)

Область	Кількість районів	Кількість об'єднаних територіальних громад			
		міські	селищні	сільські	усього
Вінницька	6	18	22	23	63
Волинська	4	11	18	25	54
Дніпропетровська	7	20	25	41	86
Донецька	8	43	14	9	66*

Житомирська	4	12	22	32	66
Закарпатська	6	11	18	35	64
Запорізька	5	14	17	36	67
Івано-Франківська	6	15	23	24	62
Київська	7	24	23	22	69
Кіровоградська	4	12	16	21	49
Луганська	8	20	12	5	37**
Львівська	7	39	17	17	73
Миколаївська	4	9	14	29	52
Одеська	7	19	25	47	91
Полтавська	4	16	20	24	60
Рівненська	4	11	13	40	64
Сумська	5	15	15	21	51
Тернопільська	3	18	16	21	55
Харківська	7	17	26	13	56
Херсонська	5	9	17	23	49
Хмельницька	3	13	22	25	60
Черкаська	4	16	10	40	66
Чернівецька	3	11	7	34	52
Чернігівська	5	16	24	17	57
АР Крим	10	-	-	-	—***
Усього	136	409	436	624	1469

* – у т. ч. 20 ОТГ на тимчасово окупованій території України

** – у т. ч. 11 ОТГ на тимчасово окупованій території України

*** – затвердження адміністративних центрів та територій територіальних громад буде виконане після деокупації

Варто зазначити, що в результаті впровадження реформ, ОТГ отримали повноваження та ресурси, які раніше надавалися тільки містам обласного значення: зарахування до місцевого бюджету 60 % податку на доходи фізичних осіб, 100 % з єдиного податку, податку на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та податку на майно (нерухомість, земля, транспорт). Крім того, як зазначає Н. Дребот, територіальні громади отримали право на державні трансферти для виконання повноважень: дотації, освітня та медична субвенції, субвенція на розвиток інфраструктури громад тощо [5, с. 26]. Саме дотаційність бюджетів ОТГ є одним із найбільш репрезентативних показників їх фінансової спроможності, оскільки демонструє реальні обсяги наповнення бюджетів громади.

Аналіз статистичних даних дозволив з'ясувати, що до 2014 року відсоток дотаційності місцевих бюджетів становив 96,3 %, а донорами були 3,7 % місцевих бюджетів, у 2017 році дотаційними були 72,5 % бюджетів, а обсяг бюджетів-донорів зріс вже до 16,2 %. Сформований за підсумками I півріччя 2020 року рейтинг засвідчив, що у поточному році 872 ОТГ мають прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом. Згідно отриманих даних, за рівнем дотаційності бюджетів незалежними від дотаційних ресурсів з державного бюджету є громади – міста обласного значення (із 43 ОТГ найвищий рівень дотаційності становить лише 23,4 %); серед ОТГ з чисельністю населення більше 15 тис. найвищий рівень дотаційності становить 54,7 %; серед ОТГ, чисельність населення яких становить від 10 до 15 тис.,

показник дотаційності перевищує 50 % у 9 громадах (6,7 %), найвище значення становить 64 %; серед ОТГ з чисельністю населення від 5 до 10 тис. – перевищує 50 % по 17 громадах (6,1%), найвище значення – 63,6 %; серед ОТГ з чисельністю населення до 5 тис. – перевищує 50 % у 6 громад (1,9 %), найвище значення – 66 % [6]. Здійснений аналіз та вивчення практичного досвіду дозволили також виявити наявність вагомої диференціації ресурсного забезпечення вітчизняних громад, у той же час, недотаційність новоствореної громади не гарантувала їй фінансову самодостатність в майбутньому, що теж варто враховувати в процесі розвитку ОТГ. Відповідно, одним із головних завдань державної соціальної політики в Україні, має бути підтримка підвищення фінансового потенціалу територій, які цього потребують, та максимально можливе врегулювання (вирівнювання) міжрегіональних фінансових диспропорцій задля забезпечення громадян належним рівнем публічних послуг незалежно від місця їхнього проживання.

Важливим інструментом оцінки реформи децентралізації, над яким варто працювати органам місцевого самоврядування, є громадська думка. За даними загальнонаціонального опитування українців у 2018 р., підтримка децентралізації публічної влади є переважаючою над негативним ставленням – відповідно 43% та 22 % (у 2017 р. – 42% та 27 %). У 2020 р. на питання щодо змін від використання додаткових коштів, які отримали місцеві бюджети, 47 % опитаних заявили, що не відчуває змін (у 2018 р. частка була більшою – 61 %), 27 % відчували певні зміни на краще (18 % у 2018 р.), а 12 % – переконані, що зміни відбулися, але лише на гірше (14 % у 2018 р.), тобто спостерігається поступове зростання довіри до місцевої влади. Під час останнього опитування найбільше нарікань респондентів було щодо якості медичного обслуговування (69 %), якості доріг (29 %), турботи про соціально вразливі верстви населення (28,5 %), боротьби з корупцією в органах місцевої влади (28 %). Водночас серед задоволених результатами реформування місцевого самоврядування виділено якість доріг (61 %), благоустрій та санітарний стан біля будинків (27 %), поліпшення умов для проведення дозвілля (23 %), роботу міського транспорту (23 %) та роботу житлово-комунального господарства (17%) [7]. Причиною таких різних оцінок може бути успішність чи неуспішність діяльності окремих ОТГ. Реформа децентралізації є системною реформою і передбачає структурні зміни у багатьох сферах суспільного розвитку. Відтак, одним із важливих напрямків зазначеної реформи є секторальна децентралізація, впровадження якої забезпечить ефективне виконання органами місцевого самоврядування базового рівня своїх функцій щодо надання соціальних та адміністративних послуг населенню та створення передумов для економічного розвитку на рівні територіальних громад.

Крім того, 25 жовтня 2020 року в Україні на основі нового адміністративно-територіального устрою в об'єднаних територіальних громадах були проведені перші місцеві вибори (депутатів сільських, селищних, міських рад, а також сільських, селищних, міських голів) та в укрупнених районах (депутатів районних рад). На підставі висновків, наданих Донецькою та Луганською військово-цивільними адміністраціями, Центральною виборчою комісією було визначено

перелік територіальних громад Донецької та Луганської областей, на території яких неможливо провести місцеві вибори, – 10 ОТГ Бахмутського, Волноваського, Маріупольського та Покровського районів Донецької області та 8 – Северодонецького і Щастинського районів Луганської області.

Окреслений поступ реформи територіальної організації влади та місцевого самоврядування на засадах децентралізації і субсидіарності в Україні засвідчує правильність вибраного напрямку політики, спрямованого на передавання повноважень і ресурсів на базовий рівень адміністративно-територіального устрою. Таким чином, делегування державою відповідних управлінських повноважень на місцевий рівень не завжди відбувається синхронно із забезпеченням інституційної та фінансової спроможності місцевої влади надавати відповідні послуги та стимулювати місцевий розвиток, що може накладати відбиток на якість надання публічних послуг у громадах. Якщо достатній рівень інституційної та фінансової спроможності органів місцевого самоврядування у контексті секторальної децентралізації дозволяє робити відчутний внесок у зміцнення державності, то прогалини у відповідних компетенціях можуть мати зворотний ефект.

Логічним продовженням реформи децентралізації мають стати зміни в управлінні секторами, функціонування яких має загальнонаціональний вимір, проте відбувається значною мірою саме на рівні ОТГ. Якщо у сферах, які стосуються делегованих громадам повноважень – освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення – зрушення, хай і не завжди послідовні, відбуваються, то набагато складніше долати надмірну централізацію та адміністративно-територіальну несумісність (збереження районної та міжрайонної дискреції) для так само важливих для громади централізовано керованих секторів: транспорту, телекомунікацій, сфер публічної безпеки (в т. ч. правосуддя) та оборони тощо. Між тим, без перебудови системи управління й цими секторами реформу децентралізації не можна буде вважати завершеною. Окреслені процеси будуть предметом подальших наукових розвідок авторів.

Література

1. Ткачук А. В Україні перший етап децентралізації був успішнішим, ніж у країнах Європи [Електронний ресурс] / А. Ткачук. – Режим доступу: <http://open.solidarnist.ua/?p=2308>.
2. Бевз Т. Специфіка здійснення реформи децентралізації в регіонах України: здобутки і прорахунки / Т. Бевз // Народна творчість та етнологія. – 2019. – № 3. – С. 65–75.
3. Мельничук А. Децентралізація влади: реформа № 1 [аналітичні записки] / А. Мельничук, П. Остапенко. – К.: ЦОП «Глобус» ФОП Кравченко Я. О., 2016. – 35 с.
4. Атлас адміністративно-територіального устрою України. Новий районний поділ та територіальні громади: 2020. Видання друге / П. Остапенко, Р. Перхалюк, О. Бончковський, С. Остапенко – Київ, 2020. – 56 с.

5. Дребот Н. П. Реформа децентралізації в Україні: поточний стан та перспективи розвитку / Н. П. Дребот, І. Б. Семеген // Науковий вісник НЛТУ України. – 2019. – т. 29. – № 4. – С. 24–27.

6. Венцель В. Оцінка фінансових показників бюджетів 872 ОТГ: рейтинг за I півріччя 2020 року [Електронний ресурс] / В. Венцель, І. Герасимук, І. Онишук. – Режим доступу : <https://decentralization.gov.ua/news/12748>.

7. Бориславська О. Децентралізація публічної влади : досвід європейських країн та перспективи України / О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко та ін.; Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : Софія, 2012. –128 с.

Гриб В.І.,

к.філос.н., доцент,

доцент кафедри права і публічного управління
*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

м. Вінниця, Україна

Конотопенко О.П.,

к.філос.н., доцент,

доцент кафедри права і публічного управління
*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

м. Вінниця, Україна

Мельник Е.А.

к.філос.н., доцент,

доцент кафедри права і публічного управління
*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

м. Вінниця, Україна

ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОГО ДИСКУРСУ

Глобалізаційні явища нині охоплюють найважливіші процеси суспільного життя всього людства. Україна як безпосередній учасник глобалізаційних процесів для свого успішного розвитку прагне зайняти чільне місце в новітній системі міжнародних відносин з урахуванням тих змін, що відбуваються в системах публічного адміністрування інших високо розвинутих країнах. Тому визначальним є подальший розвиток нашої держави через закріплення в Конституції України цивілізаційного вибору, європейської ідентичності Українського народу та незворотності стратегічного курсу держави на набуття